

REZUMAT

Alegerea ca subiect de reflecție și temă de cercetare, tema: “**INCIDENȚELE PROCESULUI DE INTEGRARE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ASUPRA OCUPĂRII ȘI POLITICII SOCIALE**”, în cadrul tezei de doctorat, este rezultatul procesului de observare și analiză a schimbărilor de pe piața muncii românești ca urmare a procesului de integrare a economiei României în Uniunea Europeană, a incidentelor acestui proces asupra ocupării și politicii sociale.

Ținând cont de faptul că piața forței de muncă cunoaște o existență îndelungată și are rolul primordial în funcționarea ansamblului economiei, nu se distinge încă o concepție unitară, la nivelul teoriei economice, în ce privește măsurile întreprinse pentru funcționarea eficientă a pieței muncii. Motivația acestui fapt are la bază importanța factorului uman în economie, factor ce reprezintă una din componentele avuției naționale cu o influență serioasă asupra dezvoltării durabile a economiei.

După o perioadă de 24 ani de tranziție, de transformări importante și de reconstrucție ale sistemului economic și social-politic, problematica pieței muncii continuă să fie un domeniu sensibil al practicii politice. Piața muncii rămâne una din componentele principale ale economiei de piață, alături de piața bunurilor și cea a capitalului. Schimbările survenite în viața economică și socială și-au pus amprenta asupra pieței muncii, schimbări derulate ca urmare a perioadei de tranziție la economia de piață, a perioadei de integrare în structurile Uniunii Europene și, nu în ultimul rând, ca efecte ale crizei economice globale.

Piața muncii a fost influențată de o serie de factori precum: evoluția produsului intern brut, respectiv creșterea producției industriale, a producției agricole și a serviciilor; creșterea tranzacțiilor comerciale, a circulației monetare și a creditului; reorganizarea economiei naționale și apariția de noi domenii de activitate datorită progresului tehnico-științific; evoluția productivității muncii etc., la care s-au adăugat o serie de factori economici sau neeconomici, cum ar fi: modul de implicare a statului și politicile de distribuire a fondurilor pentru dezvoltare; sistemul de învățământ și capacitatea/incapacitatea acestuia de a asigura forța de muncă calificată conform cerințelor pieței; legislația existentă; actorii sociali și gradul de implicare a acestora în problemele pieței muncii etc.

Influența acestor factori a determinat dinamica pieței forței de muncă (reducerea populației active, acutizarea șomajului de lungă durată), producând totodată modificări diverselor sectoare economice, regiuni, domenii de activitate, statut profesional etc.

Lucrarea pe care o supunem analizei dumneavoastră are la bază îmbinările de ordin teoretic cu cele analitice, pentru caracterizarea stării pieței muncii și ocupării forței de muncă, identificarea factorilor de formare a cererii și ofertei și de asigurare a echilibrului acestora și abordează subiecte care vin să completeze aspectele legate de evoluția pieței muncii și ocupării forței de muncă în România și Uniunea Europeană în ultima perioadă de timp.

Prin elaborarea acestei teze *am urmărit realizarea unei abordări multidisciplinare, cu accent atât pe aspectele teoretice cât și cele practice privind piața muncii, ocuparea și politica socială, identificând soluții pentru diminuarea șomajului, sporirea eficienței utilizării resurselor de muncă disponibile, pentru realizarea unui cadru eficient de înfăptuire a politicii sociale în contextul actual.*

La elaborarea tezei s-a folosit un limbaj uzual, explicându-se fiecare subiect abordat, iar materialele bibliografice au fost variate și utile în atingerea obiectivelor propuse.

Elaborarea tezei a urmărit:

- *aspecte teoretice* referitoare la piața muncii, ocuparea, șomajul și politica socială în România și Uniunea Europeană;

- *diferite analize, comparații referitoare la evoluția pieței forței de muncă și a șomajului în România și Uniunea Europeană*, strategii privind piața muncii și ocuparea în România generate de Strategia europeană de ocupare a forței de muncă, vulnerabilități întâlnite pe piața muncii, intercondiționări între dezvoltarea economică și procesul de ocupare a resurselor de muncă;

- realizarea unui *studiu de caz: “Influența procesului de integrare a României în Uniunea Europeană asupra ocupării și politicii sociale în Regiunea Sud-Vest Oltenia”* pentru analizarea modului în care statul și cei implicați în luarea deciziilor, au reacționat prin politicile de securitate socială la situația de criză instaurată în această zonă, ca de altfel în toate zonele țării, ca urmare a procesului de integrare a țării noastre în structurile europene, și pentru găsirea unor soluții privind eficientizarea activității cu resursele de muncă disponibile și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă.

- Structurată pe **șase capitole** cu o introducere argument, și la final concluzii, teza abordează o sferă largă de fenomene, cu plecare de la aspectele teoretice referitoare la piața muncii și ocuparea, continuând cu cele cantitative, calitative și instituționale care fac referire la piața muncii și ocuparea în România și celelalte state membre ale Uniunii Europene, cu evoluțiile și caracteristicile șomajului în România, Uniunea Europeană și Zona Euro, cu evoluțiile și caracteristicile politicii sociale în România și Uniunea Europeană, până la analiza politicilor de securitate socială și găsirea unor soluții pentru creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în Regiunea Sud-Vest Oltenia.

Teza debutează cu *o abordare a principalelor coordonate teoretice ale pieței muncii, ocupării și politicii sociale*: cererea și oferta de muncă, permițând ulterior împlinirea coordonatelor teoretice cu situațiile concrete întâlnite pe piața muncii, coordonate teoretice regăsite în **primul capitol** intitulat: **“Coordonate teoretice ale pieței muncii, ocupării și politicii sociale”**.

Am analizat componentele, caracteristicile și funcțiile pieței muncii, evidențiind totodată și factorii de influență ai pieței interne a muncii, și anume: evoluția produsului intern brut, respectiv creșterea producției industriale, a producției agricole și a serviciilor; creșterea tranzacțiilor comerciale, a circulației monetare și a creditului; reorganizarea economiei naționale și apariția de noi domenii de activitate datorită progresului tehnico-științific etc.

Tot în cadrul primului capitol, am considerat necesar a evidenția factorii de influență a ofertei de muncă, la nivel global, și anume: mărimea populației unei țări, nivelul populației apte de muncă în totalul populației și numărul orelor lucrate de fiecare persoană. În continuare am explicat noțiunile de: populație totală, populație activă disponibilă pentru muncă, populație ocupată sau efectiv activă, populație activă neocupată (șomerii), evidențiind sub forma unei scheme componentele populației totale în funcție de participarea la obținerea ofertei de muncă. Am considerat necesar a

explica aceste noțiuni deoarece, de cele mai multe ori, atunci când se face referire la piața muncii, doar forța de muncă salariată este adusă în prim plan, ignorându-se oferta potențială, rămasă în afara pieței muncii.

Pentru a asigura acoperirea unui grad cât mai mare al ariei tematice și pentru a putea facilita o comparație cu piața muncii din România am continuat cercetarea cu subcapitolul: **“Dezechilibre pe piața muncii și efectele asupra procesului ocupării”** unde am evidențiat aspecte despre piața muncii, între echilibru și dezechilibru, pornind de la adevărul incontestabil că piața muncii reprezintă o piață aflată în dezechilibru, echilibrul desemnând ocuparea deplină a forței de muncă, situație greu de realizat de orice stat al lumii. Echilibrul celor două componente, cererea și oferta de forță de muncă, este mai degrabă ipotetic, deși sistemul de politici sociale al oricărui stat tinde către această țintă.

Totodată am considerat necesar a evidenția fenomenul de **“șomaj”**, ca formă a dezechilibrului pe piața muncii, dat fiind faptul că acesta reprezintă o problemă macroeconomică, ținând cont de locul și timpul de manifestare, ce face obiectul unor aprige dispute teoretice, metodologice și politico-ideologice, datorită amplitudinii îngrijorătoare și impune multiple soluții de ordin economic, politic, social.

În continuare am tratat aspecte legate de conceptul de politică socială, reprezentată de setul de politici publice ce vizează realizarea protecției sociale și a bunăstării; obiectivele și prioritățile acesteia, precum și conținutul sistemului de politici sociale.

De o deosebită importanță am considerat a prezenta ariile de interes ale politicii sociale, și anume: practicile administrative și politicile în domeniul serviciilor sociale, asigurările sociale, educația, angajarea și formarea profesională, serviciile comunitare; problematica socială, referitoare la criminalitate, handicap, șomaj, sănătate mintală, bătrânețe; aspecte legate de discriminare de rasă, etnie, gen, sărăcie și inegalitate economică. Greutatea încadrării cu precizie a obiectului politicii sociale, ca parte a politicilor publice, ține de tradițiile culturale și politice diverse la nivelul continentului, dar ia în considerare și creșterea pe care a cunoscut-o socialul de-a lungul anilor.

Istoricul politicilor sociale înregistrează un punct de cotitură odată cu Raportul Lordului Beveridge din 1942 din Marea Britanie, prin care se promovează ideea îngenuncherii lipsurilor, bolilor, ignoranței, mizeriei și inactivității, și se recomandă a se institui anumite măsuri, și anume: programe de beneficii familiale; sisteme de servicii medicale accesibile cu o largă acoperire; intervenția statului pe piața muncii în scopul realizării obiectivului de angajare totală a forței de muncă (șomaj zero); sisteme universale și obligatorii de asigurări (de pensii și sănătate). La baza preocupărilor sociale ale diverselor sisteme politice a stat nevoia rezolvării problemelor sociale, iar răspunsurile venite în sprijinul problemelor s-au aflat sub influența tipului de societate (tradițională sau modernă), gradului de dezvoltare economico-socială și tehnologică, precum și sistemului de valori, cutume, credințe religioase predominante.

Soluțiile care au venit în întâmpinarea acestor probleme s-au individualizat prin eforturile depuse de diferite societăți pentru întâmpinarea unor nevoi, rezolvarea problemelor sociale, corectarea unor injustiții sau ameliorarea calității vieții. Eforturile au fost concretizate în acțiunile unor grupuri și instituții, având la bază valori religioase sau moderne, prin intermediul unui dispozitiv social creat de grupuri sau state. ***Neputința sistemului economic de a satisface toate nevoile sociale a***

determinat necesitatea asigurării serviciilor sociale de către stat, servicii orientate spre atingerea obiectivelor ce depășesc pe cele cu precădere economice.

În statele moderne, dezvoltarea politicii sociale a avut la bază motivația prezentării drepturilor economice și sociale în documente internaționale importante, și anume Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Organizația Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948 prin care se proclamau o serie de drepturi politice, sociale, economice și culturale inerente persoanei umane cu recomandarea statelor membre de a le transpune în practică alături de alte drepturi cuprinse în documentele Consiliului Europei.

În **capitolul al II-lea : “Piața muncii și ocuparea în Uniunea Europeană”** am acordat o atenție deosebită studiului caracteristicilor generale ale pieței muncii și politicii de ocupare a forței de muncă în UE, pentru a realiza, ulterior, o comparație pertinentă cu piața muncii și ocuparea în România.

Din analiza pieței muncii și a fenomenului ocupării în UE s-a desprins concluzia că ocuparea forței de muncă reprezintă o problemă serioasă cu care se confruntă toate statele membre, indiferent de gradul de dezvoltare al țărilor respective, datorită faptului că nivelul, structurile și eficiența ocupării pun în valoare performanțele economice și totodată capacitatea sistemului economic de valorizare și valorificare a resurselor disponibile, iar pe de altă parte munca reprezintă singura măsură a contribuției individului la activitățile productive, pe baza aceasta el găsiindu-și rolul și statusul în societate.

În ce privește piața forței de muncă se înregistrează o stabilizare lentă a ocupării forței de muncă, șomajul având totuși un nivel ridicat. În aceste condiții se estimează că, în anul 2014, rata de ocupare a forței de muncă va avea un trend ascendent, destul de lent, iar rata șomajului va scădea până la nivelul de 10,4% în UE și până la 11,7% în zona euro, până în anul 2015, diferențele între țări continuând să rămână foarte mari.

Comisia Europeană a adoptat Carta Verde intitulată: Modernizarea dreptului muncii, pentru a răspunde provocărilor secolului XXI, în ce privește piața muncii. Tratatul de la Lisabona (13 decembrie 2007) aduce completări și instituie o serie de măsuri privind politica socială și de ocupare în UE în etapa actuală. Pornind de la realitatea că statele naționale promovează politici naționale privind ocuparea, Tratatul considera promovarea ocupării forței de muncă și o problemă de interes comun, ce va trebui coordonată de Consiliul UE. Uniunea trebuie să încurajeze cooperarea între statele membre și să completeze acțiunea statelor, atunci când este necesar, respectând pe deplin competențele statelor membre în acest domeniu.

Deși criza economică-financiară a afectat piața muncii, gradul de ocupare a forței de muncă a cunoscut o îmbunătățire vizibilă în multe state membre UE, fapt datorat în mare parte trendului ascendent al ocupării pieței muncii de către muncitori și femei mai în vârstă (vârste între 55-64 ani). Astfel se constată o creștere a gradului de ocupare UE-28, începând cu trimestrul al doilea al anului 2008 și până în trimestrul al doilea al anului 2013, pentru populația cu vârstă între 15-64 ani, cu 1,2 puncte procentuale, de la 70,7% la 71,9%.

Ca urmare a faptului că șomerii sunt în creștere și se înregistrează un nivel tot mai mare al acestora pe termen lung și o scădere a eficienței corelării cererii cu oferta de forță de muncă, ***se impun măsuri serioase la nivelul UE-28 pentru înlăturarea***

acestor fenomene, care să vizeze politici active pe piața forței de muncă și serviciile publice de ocupare a pieței muncii. Unele state au reacționat eficient prin majorarea fondurilor alocate acestor politici și servicii active, altele au reacționat diminuând fondurile, toate măsurile vizând consolidarea bugetară și sporirea eficienței serviciilor publice privind ocuparea forței de muncă.

Pentru atingerea obiectivului privind ocuparea forței de muncă până în anul 2020 sunt necesare progrese importante în ce privește acțiunile întreprinse pentru revenirea la creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă. Ținând cont de situația economico-financiară actuală și de anticipările creșterilor ușoare ale ratei de ocupare a forței de muncă pentru anii următori, obiectivul Strategia Europa 2020 nu poate fi atins, rata ocupării forței de muncă ar trebui să atingă nivelul de 71,8% în anul 2020, iar pentru realizarea acestui obiectiv ar trebui ca încă 16 milioane persoane din UE să dispună de un loc de muncă.

În **capitolul al III-lea: “Piața muncii și ocuparea în România”** am tratat probleme referitoare la: populația activă, populația ocupată, șomajul în România; interconștiențări între dezvoltarea economică și procesul ocupării resurselor de muncă, dar și despre strategiile privind piața muncii și ocuparea în România generate de Strategia Europeană de ocupare a forței de muncă.

Piața forței de muncă a suferit schimbări importante pe timpul tranziției la economia de piață, o caracteristică importantă a reprezentat-o, și o reprezintă și în prezent, scăderea numărului populației ocupate. Studiind problemele existente pe piața muncii din țara noastră, am observat situația critică în care se află, dezechilibrele și disfuncționalitățile moștenite nu constituie în totalitate cauza acestei situații critice, aceasta datorându-se și modului greșit de aplicare a reformelor economice, precum și ignorării problemelor sectorului ocupării forței de muncă.

Implementarea modalităților de împlinire a politicilor pieței muncii cu cele macroeconomice, de restructurare, privatizare și educație-formare, aplicarea unor forme de dialog și implicarea partenerilor sociali, au reprezentat acțiuni întreprinse de către stat cu scopul încurajării pieței muncii. Ca urmare a procesului de restructurare a întreprinderilor s-au pierdut numeroase locuri de muncă fără a fi compensate prin crearea altor locuri de muncă, iar sprijinirea, încurajarea și întărirea mediului de afaceri concurențial concomitent cu o simplificare a reglementărilor și procedurilor administrative, cu reducerea birocrăției și a corupției, reprezintă elemente care depind în mare măsură de capacitatea administrației publice de apreciere corectă a impactului măsurilor de reformă implementate în determinarea situației actuale.

Perioada de tranziție 1990-1997 a adus o serie de transformări pieței muncii, resursele de muncă pe piața muncii s-au ridicat la 13,5 mil. persoane, perioadă urmată de o explozie a șomajului în 1994 (10,9% reprezentând rata șomajului perioadei analizate), explozie determinată de pierderea investițiilor în industrie și construcții. Ca urmare a disponibilizării masive a forței de muncă în industrie și construcții ponderea populației ocupate în agricultură a înregistrat o explozie. Paralel cu aceste schimbări are loc și înființarea și dezvoltarea economiei subterane (cifrată la 20-30% din PIB), precum și a pieței negre a forței de muncă.

Perioada de tranziție propriu-zisă, 1998-2000, a debutat pe piața forței de muncă cu unele măsuri de reglementare juridică a inspecției muncii și aplicare a legislației muncii. Planul Național de Guvernare 2001-2004 a cuprins măsuri

economice de restructurare și privatizare a pieței muncii, realizându-se astfel disponibilizări masive de personal, deși rata șomajului nu a crescut semnificativ, dimpotrivă înregistrând o diminuare ca urmare a măsurilor de protecție socială. Ca urmare a măsurilor de stimulare a ocupării piața muncii nu a înregistrat dezechilibre importante, creșterea economică având o contribuție importantă în acest sens, consolidându-se locurile de muncă existente și apărând altele noi.

Numeroase oportunități de investiții sunt ratate ca urmare a nealocării de către guvernul țării noastre a unui buget semnificativ pentru a realiza o strategie de branding de țară care să fie canalizată pe partea de business. Odată cu oportunitățile de afaceri ratate, țara noastră pierde și numeroase locuri de muncă pe piața forței de muncă.

Întârzierea startului în cursa globalizării reprezintă o problemă cu care se confruntă acum țara noastră. Trăind în spațiul comunist, al economiei dirijate și controlate de stat, România s-a aflat printre ultimele țări care beneficiază de revoluția transporturilor, a comunicațiilor, a productivității muncii, și a informației. Produsele scumpe, economia ineficientă, inflația galopantă, concurența occidentală, legislația deficitară, toate au încolțit economia românească, făcând-o vulnerabilă. Toate acestea au lăsat urme adânci, ducând la apariția a 2 milioane de șomeri, 5,5 milioane de pensionari și o populație majoritară săracă (85% din populație).

Populația activă a țării noastre a înregistrat o scădere semnificativă în ultimele decenii ca urmare a declinului demografic, rata de participare la forța de muncă crescând în perioada 1990-1992 de la 70% la 75%, declinul instalându-se după anul 1992, ca urmare a scăderii populației ocupate cât și creșterii numărului șomerilor, fiind un semnal de alarmă pentru activitatea economică, pentru țara noastră, în general, ca urmare a creșterii numărului de pensionari.

Analizând **perioada de după 1989** observăm că **populația ocupată a înregistrat o scădere masivă, rata de ocupare a populației cu vârstă între 20 și 64 ani crescând pe intervalul 2005-2008, de la 59,7% la 64,4% în 2008, urmată apoi în anul 2009 de o ușoară scădere, ajungând la 63,5%.** Populația activă a înregistrat o scădere pe intervalul 2007-2009, de la 9994 mii persoane în anul 2007 la 9924 mii persoane în anul 2009, urmează apoi o ușoară creștere în anul 2010, cu 41 mii persoane față de anul 2009 și cu 3 mii persoane în anul 2011 față de anul 2010, pentru ca apoi să scadă din nou în anul 2012 cu 4 mii persoane față de 2011. Consider că **îmbunătățirea situației s-ar putea realiza pe seama creșterii natalității,** în paralel cu creșterea economică și menținerea acesteia o perioadă lungă de timp, prin **creșterea gradului de atragere a resurselor de muncă potențiale la activități economico-sociale** și, nu în ultimul rând, **prin sporirea productivității populației ocupate,** care determină efectiv crearea bunurilor și serviciilor necesare dezvoltării umane.

În ce privește structura populației active pe sexe, deși populația de sex feminin este superioară populației de sex masculin în România, se constată că **populația de sex masculin este mai activă din punct de vedere economic decât populația de sex feminin,** astfel în anul 2007 un număr de 5515 mii persoane de sex masculin erau active pe piața forței de muncă și numai 4479 mii persoane de sex feminin erau încadrate în categoria de persoane active. Această situație de inactivitate la femei poate fi explicată prin rolul matern al femeii în familie și societate, dar și datorită vârstei legale de pensionare, mai mică la femei decât la bărbați.

Analizând mediul de rezidență, **observăm că populația este mai activă în mediul urban**, nivelul maxim atins în mediul urban fiind în anul 5563 mii persoane, în anul 2011, iar nivelul minim în anul 2008, de 5471 mii persoane, în perioada 2007-2012.

Făcând o retrospectivă a fenomenului șomajului în rândul femeilor și bărbaților, constatăm că după anul 1991 și până în prezent **proporția șomajului a înclinat când spre populația de sex feminin când spre populația de sex masculin**. Perioada 1991-1996 se caracterizează, în ce privește distribuția șomajului pe sexe, prin faptul că femeile au reprezentat partea cea mai numeroasă dintre șomeri. După anul 1996 situația se schimbă datorită faptului că disponibilizările colective începute în anul 1997 au avut ca țintă activități de construcții, minerit, metalurgie, adică ramurile în care personalul era majoritar masculin

În prezent, **piața muncii din țara noastră este profund afectată de efectele crizei economice mondiale, la care se adaugă incapacitatea persoanelor îndrituite în formularea soluțiilor anticriză și antișomaj**. Se observă cu ușurință că are loc o **manifestare cu o intensitate crescută a șomajului structural, tehnologic, precum și a explozivului șomaj al diplomelor**.

Ocuparea forței de muncă în țara noastră a constituit și reprezintă și în prezent o prioritate a politicii de guvernare, instituțiile abilitate depunând eforturi și implementând măsuri pentru realizarea acestui obiectiv. **“Programul de ocupare a forței de muncă”** întocmit de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a avut ca obiective generale, pentru anul 2014: creșterea gradului de ocupare și promovarea incluziunii sociale; creșterea gradului de ocupare a tinerilor și a persoanelor de etnie romă; facilitarea tranziției de la șomaj către ocupare; îmbunătățirea și consolidarea competențelor profesionale ale persoanelor în căutare de loc de muncă.

Din studiul ocupării forței de muncă pe ramuri ale economiei naționale se evidențiază **o tendință de reagrarizare a economiei**, creșterea numărului populației ocupate în agricultură, în strânsă legătură cu fenomenele de îmbătrânire demografică și de feminizare (în anul 1990 agricultura și silvicultura înregistrau un procent de 28,6% în totalul populației ocupate, în anul 2000 această pondere a juns la 41,3%, trend ce nu s-a materializat și în următorul deceniu, anul 2011 înregistrând o pondere de 29% a populației ocupate de agricultură și silvicultură), **o tendință de dezindustrializare**, ca urmare a reducerii numărului populației ocupate de industrie și construcții, **o evoluție maximă a sectorului serviciilor**, absorbind aproximativ 50% din populația ocupată, sector ce înregistrează o dezvoltare durabilă. Consider că **este necesar ca la elaborarea politicilor și strategiilor în domeniul ocupării forței de muncă să se țină seama de caracteristicile structurilor ocupaționale, de situațiile atipice manifestate, în concordanță cu tendințele țărilor dezvoltate din punct de vedere economic și cu evoluțiile și prognozele ocupării forței de muncă în țara noastră**.

Tranziția la economia de piață a determinat ca o parte a forței de muncă rămasă fără loc de muncă să fie transferată către formele informale de lucru, munca informală fiind atât în agricultură cât și în alte sectoare, precum construcțiile, comerțul, serviciile, sănătate etc. Cu toată creșterea economică din perioada pre-aderare și post-aderare la UE, emigrația și munca informală nu au dispărut din România, aceste fenomene chiar amplificându-se în timpul crizei economice. Politica ocupării forței de muncă face

parte din politica socială a țării noastre, alături de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, asistența socială și politicile familiale, relațiile de muncă, securitatea și sănătatea în muncă, asigurările de sănătate, politicile din sfera locuinței și locuirii, politicile în sfera educației și alte politici sociale.

Este necesar ca **Strategia și politicile de ocupare a forței de muncă** să aibă ca punct de plecare fixarea unor obiective fundamentale, și anume:

- sprijinirea creșterii economice prin crearea unor noi unități productive ceea ce va duce la apariția a noi locuri de muncă, în special în sectoarele cheie ale economiei;
- creșterea numărului locurilor de muncă din sectorul cercetare –inovare și învățământ, în paralel cu sporirea atenției față de personalul acestor sectoare (salarii, condiții material și de documentare etc.);
- promovarea progresului tehnic în unități în vederea asigurării unui nivel de competitivitate comparabil cu cel al țărilor dezvoltate;
- crearea condițiilor necesare desfășurării unei munci de calitate astfel încât să se creeze motivația durabilă a ofertanților în ocuparea locurilor de muncă disponibile;
- acordarea sprijinului în formarea managerială pentru atingerea competențelor necesare derulării unor afaceri competitive ținând cont de cerințele dure ale economiei globale;
- întreprinderea măsurilor necesare creării și consolidării clasei de mijloc capabilă să concureze cu unitățile mari;
- promovarea dezvoltării economice rurale, ținând cont de faptul că mediul rural dispune de o importantă resursă umană neocupată.

În **capitolul al IV-lea: “Politica socială a Uniunii Europene, condiție a realizării coeziunii sociale”** am încercat să surprind etapele evoluției politicii sociale, locul acesteia în sistemul de politici al UE, precum și necesitatea și finanțarea politicii sociale. În cadrul cercetării un loc aparte l-a ocupat sistemul protecției sociale prins între considerentele de ordin social și constrângerile economice.

Referitor la politica socială, în pofida semnalelor pozitive, nu se poate vorbi de realizarea unui sistem global de protecție socială a indivizilor, deoarece nu se poate îndeplini transferul total al responsabilității guvernelor naționale asupra organismelor internaționale sau asupra țărilor bogate, datorită insuficienței resurselor și inexistenței cadrului politic adecvat dar și generozității limitate a țărilor bogate față de cele sărace, generozitate condiționată de cele mai multe ori politic și neacceptată de țările sărace. La toate acestea se adaugă procesul anevoios de armonizare a modelelor de protecție socială chiar în țările dezvoltate, proces împiedicat și de diferențele și interesele naționale care sunt deseori divergente și fac dificilă unificarea.

Fiecare țară din UE, ținând cont de nivelul de dezvoltare economică, și-a conceput o politică socială proprie, națională, în concordanță cu situația concretă a dezvoltării. De aceea, **politica socială a reprezentat și reprezintă și în prezent problema fiecărui stat membru al UE.**

Prin politica socială promovată Uniunea Europeană duce o luptă continuă îndreptată împotriva excluderii sociale. Victimele respingerii și discriminării sociale sunt reprezentate de femei, persoane în vârstă, persoane cu handicap, diferite etnii. Programele instituite de Uniunea Europeană privind combaterea sărăciei au militat

pentru o integrare a persoanelor defavorizate. Strategia Europeană de Ocupare și Fondul Social European reprezintă instrumente utilizate în vederea realizării politicii de integrare a persoanelor cu handicap. În ce privește persoanele în vârstă, situația pe piața muncii din Uniunea Europeană conturează grijile și necesitățile acestora, căutându-se rezolvări prin implementarea de proiecte menite să conducă la o tranziție ușoară de la muncă la pensionare.

S-au făcut și se fac demersuri importante de către statele membre UE pe linia realizării unor sisteme eficiente de protecție socială. ***Cu toate eforturile depuse de UE pentru modernizarea sistemelor de protecție socială, progresele obținute de către statele membre sunt inegale, politicile sociale ale multor state membre nereușind împiedicarea spre sărăcie și excludere socială a unor categorii ale populației.***

În capitolul al V-lea: **“Politica socială și de securitate socială în România”** am tratat aspecte legate de componenta socială a procesului de integrare a țării noastre în Uniunea Europeană, dar și aspecte legate de sistemul de protecție socială implementat pentru prevenirea, diminuarea sau înlăturarea consecințelor riscurilor sociale asupra condițiilor de viață ale populației.

Integrarea României în structurile Uniunii Europene presupune coordonarea sistemului său de securitate socială cu cele ale statelor membre.

În România, în ultimii 24 ani, au fost adoptate anumite prevederi de politică socială, specifice economiei de piață și care s-au adăugat componentelor deja existente legate de asigurările sociale (de exemplu; introducerea alocației de șomaj și a salariului minim), dar și alte reglementări din domeniul protecției sociale (ca de exemplu: venitul minim garantat, diverse alocații sociale pentru familie, persoane cu handicap etc.), și cu toate acestea nu s-a ajuns, încă, să se constituie sistemul de politici sociale orientate spre dezvoltarea economico-socială și spre un nivel ridicat al calității vieții populației, specific statelor Europei de Vest.

În perioada actuală România este în căutarea unui model de politică socială care să satisfacă nevoile sociale ale cetățenilor.

În ce privește România, consider că ***este necesar ca măsurile luate în perioada următoare să îmbine prioritățile legate de problematica internă, de problemele sociale majore ignorate ani de-a rândul sau rezolvate dezastruos, cu prioritățile legate de integrarea sa treptată în noul spațiu european aflat sub incidența altor norme și reguli la care este necesar să ne adaptăm.*** Pe plan intern, consider că politicile sociale puternic redistributive, universalist nu sunt viabile pentru țara noastră, ca urmare a faptului că resursele sunt insuficiente. La acestea se adaugă costurile masive ale tranziției care afectează negativ și își vor pune amprenta în continuare asupra unor segmente largi de populație, segmente care cad în sarcina politicilor sociale pentru protejare, pentru asigurarea unui nivel minim de subzistență prin utilizarea eficientă a resurselor de care dispune țara noastră. ***Este necesară o schimbare a culturii guvernamentale a sărăciei, având la bază o economie bolnavă și ineficientă cu una bazată pe bunăstare și muncă.***

Sunt necesare în continuare măsuri care să vizeze adaptarea externă a sistemului de politici sociale la direcțiile și logica europenizării și globalizării, și anume:

- continuarea luptei pentru realizarea unei eficiențe sporite și renunțarea pe moment la obiectivul privind reducerea inegalității sociale;

- asigurarea unei bunăstări prin muncă astfel încât să se reducă cheltuielile bugetare și totodată ratele de impozitare, adică costurile cu forța de muncă, și prin aceasta creșterea competitivității companiilor românești;

- asigurarea unei privatizări rapide a companiilor de stat și atragerea investițiilor străine pentru a reuși integrarea economiei românești în structurile mondiale.

În România, *deși au fost întreprinse acțiuni de reformă asupra vechiului sistem social, politicile sociale nu și-au îndeplinit decât parțial rolul, și așa destul de restrâns, în eradicarea sărăciei, ca urmare a faptului că sistemul social nu s-a dezvoltat pe măsura noilor exigențe iar resursele alocate au fost insuficiente.* Costurile sociale ridicate (inflație, șomaj) aflate în sarcina populației au determinat o polarizare socială, marginalizare și excludere socială, prin generarea unor comportamente anti-sociale diverse.

Politica socială, în actuala situație de criză economică și socială, își poate aduce contribuția la relansarea economică, socială și politică a României.

Realizarea acestei misiuni grele se poate face numai pe baza unui program de politică socială care să fie orientat spre obiectivul central, și anume: promovarea unei societăți bune, în sensul definit de UE, adică o comunitate activă, coezivă și, nu în ultimul rând, echilibrată social.

În **capitolul al VI-lea: “Influența procesului de integrare a României în Uniunea Europeană asupra ocupării și politicii sociale în Regiunea Sud-Vest Oltenia”** am urmărit să analizez modul în care statul și cei implicați în luarea deciziilor, au reacționat prin politicile de securitate socială la situația de criză instaurată în aceasă zonă.

Analiza pieței muncii din Regiunea Sud-Vest Oltenia a determinat identificarea disfuncționalităților majore, determinate de neconcordanța dintre cererea și oferta de locuri de muncă, astfel:

- declinul demografic;
- concentrarea ofertei de locuri de muncă, în principal, în mediul urban, șomerii din mediul rural dispunând de o arie restrânsă de locuri de muncă, meserii și domenii de activitate (sectorul agricol);
- declinul masiv al angajărilor în industrie;
- amploarea muncii la “negru”;
- lipsa unei prognoze pe termen mediu și lung, agenții economici fiind în imposibilitatea de a trimite informații referitoare la anticiparea tendințelor de dezvoltare a sectoarelor economice, și în acest fel fără a avea posibilitatea analizei optime a pieței muncii.

Principalele măsuri ce se impun a fi luate în Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia, în opinia noastră, în domeniul ocupării forței de muncă și a șomajului, ar trebui să cuprindă, printre altele:

- *crearea condițiilor necesare în vederea susținerii reluării creșterii economice durabile.* Parcurile industriale sunt considerate, în acest sens, adevărate motoare de creștere la nivel regional și local, dar în același timp reprezintă centrul polilor urbani de creștere economică. Realizarea investițiilor publice în orașele mici și medii ale regiunii va permite țării noastre să își mențină și dezvolte rețeaua de centre urbane și, totodată, să promoveze și să sprijine dezvoltarea lor de la centre

cu precădere de consum (multe dintre ele susținându-se din resurse din afară: gospodăria țărănești, muncă în străinătate, etc.) la centre capabile să dezvolte și să susțină sectoare viabile de producție și servicii.

- ***accentul trebuie să cadă pe dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii***, care să asigure absorbirea forței de muncă disponibilizate din marile întreprinderi, dar și tinerii absolvenți care intră pe piața muncii pentru prima dată. Este necesar, în acest sens, îmbunătățirea infrastructurii pentru sistemul de învățământ de bază, instruirea permanentă și acordarea sprijinului necesar, prin programe de protecție socială, angajaților și șomerilor aflați în șomaj de lungă durată.

- ***finalizarea descentralizării atribuțiilor instituțiilor publice în domeniul gestionării resurselor umane;***

- ***implementarea unor parteneriate publice-private locale*** pentru menținerea unui nivel ridicat de ocupare;

- ***promovarea unor forme de ocupare compatibile cu solicitările locale;***

- ***continuarea proiectelor și programelor deja începute*** și nu tergiversarea sau abandonarea acestora;

- ***implicarea autorităților locale și o mai mare flexibilitate a lor***, pentru atragerea investițiilor, mai cu seamă a celor străine, în această zonă.

Aceste măsuri trebuie acompaniate de altele care să vină în sprijinul și protecția socială a grupurilor defavorizate, vulnerabile, dar înainte de toate este necesar să se asigure îmbunătățirea accesului acestora pe piața muncii, dat fiind faptul că singura protecție socială reală o constituie locul de muncă aducător de venituri și nu alocarea unor sume de bani.

Ca o concluzie, putem afirma că, ***dezvoltarea regională are o puternică influență asupra ocupării forței de muncă și a șomajului, atât la nivel local, regional, dar și la nivelul întregii țări, și în același timp reprezintă una din condițiile integrării depline a României în Uniunea Europeană.*** Se impune astfel, ***pentru dezvoltarea Regiunii Sud-Vest Oltenia, concentrarea pe capitalul uman al regiunii, capital ce trebuie valorificat și potențat prin atragerea și stimularea investițiilor străine în zonă.***

Ca o concluzie a tezei putem afirma că **“mecanismul integrării economice”** cuprinde o concordanță între un spațiu economic comun, o liberă circulație a factorilor de producție în condițiile existenței unei **“piețe comune”**, utilizarea resurselor materiale și umane în condiții de maximă eficiență economică și socială, realizarea uniunii vamale și o politică comună în domeniile economice, monetar, financiar și nu în ultimul rând cel social.